

Licenciranje istraživačkih podataka

Poljak, Ljiljana

Conference presentation / Izlaganje na skupu

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:138:357225>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 4.0 International/Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-26**

Repository / Repozitorij:

[The University of Split Repository](#)

Licenciranje istraživačkih podataka

Ljiljana Poljak

Sveučilišna knjižnica u Splitu

Podaci se ne dijele zbog ...

- 🌐 Autorskopравnih pitanja (41%)
- 🌐 Zloupорabe podataka (41%)
- 🌐 Nekompatibilne vrste podatka (33%)

PARSE Insight Report, 2010.

Autorsko pravo | Copyright | Licencija

Autorsko pravo – pravo autora na njihovim djelima iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 167/2003)

- Autorska i srodna prava ; moralna i imovinska

„ Autorsko pravo ne štiti ideje, znanstvena otkrića, postupke, metode rada i matematičke koncepte, službene tekstove iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva ...”

- Direktiva EU o autorskom prarodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu (2019)

- 🌐 Copyright – ograničava se isključivo na djelo (za razliku od osobnog prava autora)

- 🌐 Licencija – dozvola kojom nositelj prava definira uvjete za (ponovno) korištenje djela

Elementi licencija

- 🌐 Imenovanje (korištenje, dijeljenje, mijenjanje i prerada uz označavanje autorstva)
- 🌐 Dijeljenje pod istim uvjetima (npr. copyleft)
- 🌐 Prerada djela
- 🌐 (ne) Komercijalna uporaba

→ licencija definira kombinaciju elemenata kojim se dopuštaju ili zabranjuju radnje nad objavljenim djelom

Creative Commons (CC)

- 🌐 Sustav licenciranja koji autorima na jednostavan način omogućuje određivanje uvjeta objave sadržaja
- 👤 BY- distribucija, mijenjanje i prerada autorskog djela uz imenovanje izvornog autora
  - 🚫 NC- dijeljenje kao nekomercijalno djelo
  - ⚖ ND- dijeljenje bez prerade
  - 🔄 SA- dijeljenje pod istim uvjetima kao izvorno djelo

→ šest CC licencija

CC0- javno dobro, *no rights reserved*

CC Licencije

CC BY (Imenovanje)

- o distribucija, mijenjanje i prerada autorskog djela uz imenovanje

CC BY-SA (Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima)

- o distribucija, mijenjanje i prerada autorskog djela uz imenovanje i dijeljenje novog sadržaja po istim uvjetima

CC BY-ND (Imenovanje-Bez prerada)

- o distribucija, ali objavljivanje prerade nije dopušteno

CC BY-NC (Imenovanje-Nekomercijalno)

CC BY-NC-SA (Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima)

CC BY-NC-ND (Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada)

CREATIVE COMMONS LICENSES

		COPY & PUBLISH	ATTRIBUTION REQUIRED	COMMERCIAL USE	MODIFY & ADAPT	CHANGE LICENSE
	PUBLIC DOMAIN	✓	✗	✓	✓	✓
	CC BY	✓	✓	✓	✓	✓
	CC BY-SA	✓	✓	✓	✓	✗
	CC BY-ND	✓	✓	✓	✗	✓
	CC BY-NC	✓	✓	✗	✓	✓
	CC BY-NC-SA	✓	✓	✗	✓	✗
	CC BY-NC-ND	✓	✓	✗	✗	✓

You can redistribute (copy, publish, display, communicate, etc.)

You have to attribute the original work

You can use the work commercially

You can modify and adapt the original work

You can choose license type for your adaptations of the work.

Open Data Commons

Licencije za podatke, setove podataka i baze podataka:

ODC Attribution Licence ODC-By ($\approx$ CC BY)

- Dopušteno korištenje, dijeljenje i mijenjanje u bilo koje svrhe
- Potrebno imenovanje (oprez kod višekratnog korištenja)

ODC Open Database Licence ODC-ODbL ($\approx$ CC BY SA)

- Dopušteno korištenje, dijeljenje i mijenjanje
- Potrebno imenovanje, dijeljenje pod istim uvjetima
- Ograničenja poput DRM-a mogu biti primijenjena ukoliko postoji alternativna kopija bez ograničenja

Public Domain Dedication Licence PDDL ($\approx$ CC Zero)

- Dopušteno korištenje, dijeljenje i mijenjanje u bilo koje svrhe
- Nema ograničenja (*community norms*)

Opće preporuke (RDA CODATA, Horizon2020)

CC0

- Podaci potpuno otvoreni za daljnje korištenje i prerade
- Prikladna za licenciranje istraživačkih podataka (i ostalih djela)

PDDL

- Podaci potpuno otvoreni za daljnje korištenje i prerade
- Prikladna za licenciranje istraživačkih podataka (izvorno napravljena za podatke)

CC-BY 4.0

- distribucija, mijenjanje i prerada autorskog djela uz imenovanje izvornog autora uz poveznicu na izvorni dokument
- u slučaju višekratnog (ponovnog) korištenja dolazi do više imenovanja ; preporuča se opcija CC0 licencije, uz zamolbu za imenovanjem (*ask for credit*)

Odabir odgovarajuće licencije

- 🌐 Što štitimo licencijom?
- 🌐 Jesu li unaprijed definirane prigodne licencije (npr. financijeri, institucija ili repozitorij)?
- 🌐 Dopušta li se komercijalna upotreba djela?
- 🌐 Dopuštaju li se derivati ili ponovno korištenje?
- 🌐 Dopušta li se dijeljenje prerade djela?
- 🌐 Mora li prerada biti podijeljena pod istim uvjetima?

Korisni alati pri odabiru licencije

 Choose a licence

<https://choosealicense.com/>

 Europski portal podataka

<https://www.europeandataportal.eu/hr/content/show-license>

 CC Izbornik licence

<https://creativecommons.org/choose/>

Naznačavanje licence

- odabir pri učitavanju seta podataka u repozitorij (Dabar)
- oznaka na vidljivom mjestu (prikladno za znanstveni rad)
- u metapodacima
- u *Read Me* datoteci

Primjer:

ODC: This {DATA(BASE)} is made available under the Public Domain Dedication and License v1.0 whose full text can be found at: <http://www.opendatacommons.org/licenses/pddl/1.0/>

Oppez

- 🌐 Jednom dodijeljena CC licencija ne može se mijenjati
- 🌐 Objavlivanje podataka bez licencije smanjuje mogućnost (ponovnog) korištenja podataka – implicira najveću restrikciju (all rights reserved)
- 🌐 Interoperabilnost licencija
- 🌐 Osobni i osjetljivi podaci
  - privola

Kome pripada autorsko pravo?

Autorsko pravo uvijek pripada autoru

- Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu

Iznimke:

- Računalni programi → poslodavac je isključivo ovlašten izvršavati sva imovinska prava na programu kojeg je zaposlenik stvorio u izvršavanju obaveza iz ugovora o radu ili slijedeći upute poslodavca (osim ako je ugovorom drugačije određeno)
- Audiovizualna djela → ugovor o audiovizualnoj produkciji (ukoliko je poslodavac ujedno i filmski producent)

Ugovor o radu

Principi pravne interoperabilnosti

- 🌐 Omogućite zakonit pristup i korištenje podataka.
- 🌐 Odredite prava i odgovornosti nad podacima.
- 🌐 Balansirajte pravne interese.
- 🌐 Naznačite prava transparentno i jasno.
- 🌐 Promovirajte harmonizaciju prava nad podacima.
- 🌐 Naznačite autorstvo.

RDA-CODATA Legal Interoperability Interest Group. Legal Interoperability of Research Data: Principles and Implementation Guidelines.